

İŞ AHLAKI AÇISINDAN EĞİTİM VE ETİK KODLARIN ÖNEMİ

Eğitim , toplumun gereksinimlerine bu gereksinimleri karşılayacak insanı yetiştirmek amacıyla yapılmaktadır.Genel anlamda eğitim ;toplumun davranış esaslarını benimseme ve toplumsal yapıya uyum sağlayacak insanı oluşturmayı amaçlamaktadır.

Son yıllarda özel sektörde kamu sektörüne kadar her alanda eğitimler verilmektedir.Bu eğitimler kişisel becerileri geliştirme , iş dünyası ve sektörü daha iyi kavrayabilme,uzmanlaşma vb.alanlarda olabildiği gibi etik alanında da olmaktadır.

Etik Eğitimi : Bireyin davranışlarına ahlaki anlamda katkıda bulunmak amacıyla verilen bir eğitimidir.

Etik eğitimi ile şu davranışlar amaçlanmaktadır.

- **Etik Eğitimi ,ahlaki davranış edinmeyi güçlendirir.**
- **Etik Eğitimi, davranışları geliştirir.**
- **Etik Eğitimi , ahlaki tecrübeyi artırır.**

Aile : Aile bireylerinin davranışlarına yön veren,en küçük sosyal gruptur.

Kişisel ahlak ve aile ahlaki, toplumsal ahlak ile tamamlanmadığı sürece,gerçek önemini kazanamaz.Çünkü kişisel onur aile ilişkileri adına ayrı ayrı öğütlenen görevler toplumsal olarak da benzerlikler göstermektedir. Yani,kişi ile aile toplumun ve insanlığın esas unsurlarıdır.

Eğitim : Bireyin davranışlarında farklılıklar oluşturabilmektir. Eğitim kelimesinin eski Türkçe'deki karşılığı Terbiyedir.Genel anlamda eğitim ,toplumu oluşturan bireylerin birlikte ve uyumlu bir şekilde yaşamları için gerekli olan ortak davranışları bireye kazandırmayı amaçlar.

Öğretim: Bireylerin ihtiyaç duydukları bilgilerin verilemesidir.

Başarılı işletmeler,ahlaki bilinçlenme sağlamak ,ahlaki duyarlılığı arttırmak,çalışanların karşı karşıya kaldığı çelişkili durumlarda sağlıklı karar bir değerlendirme yapmak için iş ahlaki eğitimin etkili bir araç olarak görmektedir.

İş ahlaki ile ilgili programlarında önemle durulması gereken noktalar şunlardır:

- **Hazırlanacak eğitim programları yöneticiler ve yönetici kadrosu dışında kalanlar için farklı biçimde düzenlenmelidir.**
- **Ahlaki problemler her zaman açık değildir ve çelişkiler içerir.Bu nedenle bir durumu izah edebilmek için senaryolar kullanılmalıdır.**
- **Ahlak kuramları karmaşık durumlarda karar verilmesine yardımcı olurlar.**
- **İş ahlaki ile ilgili gerçek hayattan örnek olaylar sunularak soru-cevap şeklinde eğitim verilmelidir.**

ETİK KODLARIN GELİŞİMİ VE ÖNEMİ

Etik kod : Bireylerin davranışlarına yön veren kurallar bütünüdür.

Meslek birlikleri,kurumaları ve işletmeler ahlaki herhangi bir probleme karşılaştıklarında etik kodlar onlara b problemin çözüm yollarıyla ilgili ipuçları verir.

Etik kodların bir başka önemli yönü ise içinde bulunan organizasyonda ortak amaç duygusunu güçlendirmesidir.

İşletmeler 1990 yıllarda etik kodlar üzerinde yoğunlaşmaya başlamışlardır.ancak işletmeler için yeni bir şey değildir.Örneğin 1913 yılında J.C.Penney şirketinin “Penney fikri” ve1940 larda Johnson&Johnson’s şirketinin etik bildirgesinde etik kodlara rastlanmaktadır.1950 lı yıllarda büyük ölçekli işletmelerin % 15- %40 arasında etik kodlar oluşturulduğu görülmektedir.1992 yılında bu oran,araştırmaya katılan American firmalarında %93 e Kuzey America ve Avrupa firmalarında ise%83 ulaşmıştır.Böylece 1990’lı yıllarda işletmeler için yazılı etik kodlar oluşturmaya başlamıştır.

Etik Kodları; yapılacak işlerde saptanan standartlar yani davranışların minimum özelliklerinin ortaya konulmasıdır.Etik kodları yazılı veya yazısız olabilirler.fakat yazılı kodlar kamuoyu için sorumluluk ölçüsü olarak zorlayıcı olup uygulanabilirler.Yazılı etik kodları bir hükümet biriminde bir meslekte veya bir organizasyonda oluşturulabilirler.Etik kodlar; genel veya özel, düşünsel veya hayali zorlayıcı ve yasal nitelikte olabilir.

Etik kodlar ahlaki uyum politikalarını içerir. Bu politikalar **ahlak standartlar,temel değerler,prensipier,organizasyondaki etkisel uyumu** ifade eden cümlelerdir.

Etik kodlar : çalışanları kanunlar şirket politikaları ve iş ahlakı ile ilgili diğer konularda bilgilendirir.

ETİK OLUŞTURULURKEN ETİK KODUN AŞAĞIDAKİ ÖZELLİKLERE CEVAP VEREBİLİR NİTELİKTE OLMASI GEREKMEKTEDİR.

- 1-Uygulanabilirliği var mı?
- 2-Yeterince spesifik midir ?
- 3-Kolay yayılabilir mi ?
- 4-Bir geçerliliğe sahip mi ?

Etik kodu oluşturmak için birbirini takip eden 13 aşama bulunmaktadır.

- 1-Onay alın
- 2-Bir kod yazma ekibi oluşturun
- 3-ilgili paydaşlardan etik sorunlar listesi toplayın
- 4-bir etik kodu tanımlayın
- 5-katılımcılardan etik davranış listesi toplayın
- 6-Ortak temalar belirleyin
- 7-etik kodlar tasarlayın
- 8-Diğer kodlar ile karşılaştırın ve gerekli değişiklikler yapın
- 9-Diğer gruplarla karşılaştırın
- 10-Kodları sıralayın
- 11-Kodu gözden geçirin
- 12-Kod iletişim stratejisi
- 13-Kodu gözden geçirin.

İDEAL BİR ETİK DAVRANIŞ KODU ŞU ÖZELLİKLERDEN OLUŞUR

- * Toplumun büyük bir kesiminin katılım sağlanmalıdır.
- * Taslaklarla ilgili yorumlar dikkatli incelenip,kamuoyununun talepleri dikkate alınmalıdır
- * Eğitim ; denetim ve yaptırımlar ile desteklenmelidir.
- * Açık ve kapsamlı olmalı kolayca anlaşılabilir bir dilde yazılmalı.
- * Üst düzey ve bazı hassas mevkiilerde görev yapan kamu görevlilerini ve daha katı standartlar getirilmelidir.
- * Kamu görevlilerini kılavuz edecek ve onları koruyacak kapsamlı bir yap ve yapmalar listesi olmalıdır.

Etik kodlar sayesinde bireyler etik ve etik dışı davranışları öğrenecekler ve davranışlarını buna göre şekillendirileceklerdir . Tek başına Etik kodların oluşturulması yeterli değildir.Zamanla bu kodların geliştirilmesinde gerekir.Etik bir kodlarını organizasyonda geliştirme süreci şu aşamalarda meydana gelmektedir.

1- Farkındalık yaratma aşamasında organizasyonda ihtiyaçların tespiti için toplantılar düzenlenir ve toplantı sonuçlarının paylaşılması etik kodların geliştirilmesi için etkili bir yöntemdir.

2- Konuların teşhisi aşamasında anket,gözlem gibi yöntemlerle araştırma yapmak,görüşme ve grup toplantılarıyla farklı bakış açıları ve tutumları belirlemek amaçlanmaktadır.

3- Alternatif tarzlar,aşamasında genel kodlar yanında alternatif kodlar belirlenmeye çalışılır.

4- Bağlılık,etik kodlar genellikle kıdemli yöneticiler ve uzmanlardan oluşan bir grup tarafından oluşturulur ve çalışanların uyması arz edilir.

Etik kodlar piyasanın aktörleri tarafından belirsiz ve karmaşık durumlarda karar vermeyi kolaylaştırmak amacıyla geliştirilen davranış kalıpları bütünüdür.Etik kodları gemilere yol gösteren bir deniz feneri gibidir.

Etik kodlar şu nedenlerden dolayı büyük bir öneme sahiptir.

*Kişi orijinal bir durumla karşılaşırsa etik kodlar grup rehberliği sağlar.

*Etik kodlar mesleklerin değerlendirilmesinde ve kamu beklentilerinde temel oluşturur.

*Etik kodlar sayesinde meslek ünü ve kamu güvenini artır.

*Etik kodlar mesleğe karşı yerleştirilen güçlü eğilimleri korur.

*Etik kodlar yaptırımları tanımlar etik olmayan davranışlardan caydırır.

*Etik kodlar etik olmayan davranışlarda bulunma baskısı ile karşılaşan kişilere destek verir.

Etik kodlar,standart olmamakla birlikte toplumun her kesiminde ve tüm çalışma alanlarında benzerlikler göstermektedir.

Etik kodların oluşturulması tek başına yeterli değildir.Aynı zamanda bu kodların geliştirilmesi gerekmektedir.Etik kodların geliştirilmesi;temel değerlerin tanımlanması ve temel değerlerin uygulanması olarak 2'ye ayrılır.

1-Temel değerlerin oluşması;etik kodların geliştirilmesinde ilk olarak değerler gözden geçirilir,yasa ve düzenlemelere ve uygun olup olmadığı tespit edilir.

2-Başarılı hizmet sunmayı engelleyebilecek değerler veya etik davranmaya tehdit oluşturabilecek değerler gözden geçirilmelidir.

Etik kodlar yılda en az 1 defa olmak üzere güncelleştirilmelidir.

İŞLETMECİLİK OKULLARINDA ETİK EĞİTİMİNİN BUGÜNÜ VE GELECEĞİ

Batı dünyasında 1960-1970'li yıllarda gelişmeye başlayan iş ahlakı ile ilgili hem iş yaşamındaki hem de akademik anlamdaki çalışmalar ülkemizde 1990'lı yılların ikinci yarısından itibaren önem kazanmaya başlamıştır.Fakat ülkemiz açısından bu konuda kat edilecek çok mesafe vardır.Günümüzde gerek iş yaşamı anlamında gerekse işletmecilik okulları ve akademik çalışmalar anlamında adet ve nitelik olarak yeterli düzeye ulaşamamıştır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde işletmecilik okullarında son yıllarda eğitimde etik veya dürüst olmayan davranışların arttığı yönünde şikayetlerin arttığından yakınılmaktadır.

Amerika'daki öğrencilerin %36'sı etik ve dürüst olmayan davranışları onaylamaktadırlar.Bu oran gelecek açısından endişe vericidir.Çünkü dürüstlük ve etik davranışlardan uzaklaşan bir toplumda,toplum yapısı giderek bozulacak ve toplum yapısı giderek bozulacak ve toplum içerisinde istenmeyen olaylarda artışlar görülecektir.

ADINDAN ETİK GEÇEN DERSLER--**İÇERİĞİNDE ETİK BULUNAN DERSLER**

-Abant İzzet Baysal Üniversitesi	-Abant İzzet Baysal Üniversitesi
-Anadolu Üniversitesi	-Adnan Menderes Üniversitesi
-Atılım Üniversitesi	- Atılım Üniversitesi
-Beykent Üniversitesi	-Balıkesir Üniversitesi
-Boğaziçi Üniversitesi	-Başkent Üniversitesi
-Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	-Beykent Üniversitesi
-Doğuş Üniversitesi	-Çankaya Üniversitesi
-Fatih Üniversitesi	-Doğuş Üniversitesi
-Galatasaray Üniversitesi	-Gazi Üniversitesi
-Haliç Üniversitesi	-Gazi Osman Paşa Üniversitesi
-Işık Üniversitesi	-Gaziantep Üniversitesi
-İstanbul Kültür Üniversitesi	-Hacettepe Üniversitesi
-Kafkas Üniversitesi	-Işık Üniversitesi
-Muğla Üniversitesi	-İstanbul Ticaret Üniversitesi
-Odtü Üniversitesi	- İzmir Ekonomi Üniversitesi
-Osmangazi Üniversitesi	-K. T. Üniversitesi
-Sakarya Üniversitesi	-Kocaeli Üniversitesi
-Muğla Üniversitesi	
-Pamukkale Üniversitesi	
-Sakarya Üniversitesi	
-Yaşar Üniversitesi	
-Yeditepe Üniversitesi	